

UAB
Universitat Autònoma
de Barcelona

Guia docent

Titulacions de Grau i de Màster





1. Dades de l'assignatura

Nom de l'assignatura	Filosofia de l'art
Codi	100290
Crèdits ECTS	6
Curs i període en el que s'imparteix	Primer curs
Horari	
Lloc on s'imparteix	Facultat de Filosofia i Lletres
Llengües	Català i castellà

Professor/a de contacte

Nom professor/a	Jessica Jaques Pi
Departament	Filosofia
Universitat/Institució	Universitat Autònoma de Barcelona
Despatx	B 7 –112
Telèfon (*)	93 581 32 83
e-mail	Jessica.Jaques@uab.cat
Horari d'atenció	

2. Equip docent

Nom professor/a	Jèssica Jaques Gerard Vilar Joan Minguet Becàries de FPI: Mónica Amieva, Gemma Argüello, Laura Benítez, Dilaitza Colón, Alejandra Mizrahi, Loredana Niculet
Departament	Filosofia
Universitat/Institució	Universitat Autònoma de Barcelona
Despatx	B 7 – 112 / B 7-114
Telèfon (*)	93 581 32 83
e-mail	Jessica.Jaques@uab.cat , Gerard.Vilar@uab.cat
Horari de tutories	



3.- Prerequisits

4.- Contextualització i objectius formatius de l'assignatura

Els objectius específics de l'assignatura són:

1. La comprensió de l'art com a un lloc privilegiat del pensament
2. Elaboració d'un argumentari i un vocabulari per a comprendre l'art com a un lloc privilegiat del pensament
3. El coneixement dels moments fonamentals de la confluència entre art, ciència i filosofia
4. El coneixement de les tensions principals entre art, ciència i filosofia
5. La comprensió de l'art com lloc un de construcció i destrucció de comunitat
6. Cultiu del sentit estètic de l'alumne com a sentit requerit per al coneixement i l'obertura del món



5.- Competències i resultats d'aprenentatge de l'assignatura

Competència	<p>CE1 Reconèixer i interpretar temes i problemes de la filosofia en les manifestacions artístiques</p> <p>CE3 Discutir els referents filosòfics del passat i el present a partir de les manifestacions artístiques</p> <p>CE6 Explicar i relacionar el contingut filosòfic de diversos autors, àmbits i èpoques</p> <p>CE8 Contextualització en la seva dimensió artística de les idees i arguments filosòfics més representatiu d'una època</p> <p>CE9 Relacionar els conceptes i els coneixements entre les diferents àrees de la filosofia, la ètica, la política, el dret, l'art i la ciència</p> <p>CE10 Identificar i descriure els elements filosòfics rellevants presents en els grans períodes i autors de la història de la filosofia, en qualsevol de les seves disciplines</p> <p>CE11 Identificar i descriure els elements filosòfics rellevants presents en les grans teoritzacions i en les controvèrsies contemporànies</p> <p>CE17 Problematitzar i considerar críticament els pensaments filosòfics presents en les grans teoritzacions i controvèrsies contemporànies</p> <p>CE 23 Apreciar la diversitat d'opinions, pràctiques i maneres d'entendre la filosofia. Igualment, ubicar-se en maneres de pensar amb les que l'alumne estigui poc familiaritzat</p> <p>CE26 Utilitzar amb rigor la terminologia, el llenguatge i la metodologia de treball</p>
Resultats d'aprenentatge	<p>Dominar els coneixements recollits en les diverses competències específiques i ser capaç d'aplicar-les en els contextos específics.</p> <p>Ser capaç d'establir connexions entre les diferents competències i facilitar un pensament sinèrgic sobre aquestes.</p> <p>Saber aplicar els coneixements resultat d'aquestes competències en contextos pràctics de feina.</p>
CompetènciaCE7.
Resultats d'aprenentatge	
Competència	<p>CTF1 Comunicar de manera oral i escrita, amb correcció, precisió i claredat, els coneixements assolits</p> <p>CTF2 Desenvolupament de les habilitats de l'aprenentatge autònom</p> <p>CTF3 Buscar, seleccionar i gestionar informació de manera autònoma</p> <p>CTF5 Analitzar i sintetitzar la informació</p>
Resultats d'aprenentatge	<p>L'alumne disposa de capacitats tant d'obtenir nova informació relacionada amb la matèria d'estudi com de comunicar-la</p>
Competència	<p>CG3. (CGU: competències generals UAB, si no estan incloses a les CT)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Desenvolupament de l'esperit crític i capacitat de comunicar-lo 2. Desenvolupament de l'aprenentatge autònom 3. Desenvolupament del respecte a la pluralitat d'idees, persones i situacions



6.- Continguts de l'assignatura

L'assignatura s'estructura amb la presentació d'un tema per dia. El programa és doncs, alhora, un calendari. En ell es deixa constància del número de tema, la data de la sessió i les lectures prèvies requerides a l'estudiant. D'altra banda, tots els temes tenen dos punts de confluència, que seran les tesis del curs: 1. La presentació de l'art com a lloc privilegiat del pensament; 2. L'acostament a les obres d'art com a les persones: "Les obres d'art són com les persones". L'actitud formativa serà la interdisciplinarietat i el pluralisme.

1. 17/09/09. Presentació. L'art com a lloc privilegiat del pensament. La intel·ligibilitat artística i el sentit estètic com a lloc del coneixement i d'obertura de món
2. 22/09/09. L'art com a lloc privilegiat del pensament a la Biblioteca d'Humanitats
3. 29/09/09. La història de la filosofia i la història de l'art com a narracions. Lectura prèvia requerida: E.H. Gombrich, "Introducción" i capítols 1-2
4. 01/10/09. La representació artística, entre l'idealisme i el realisme. Lectura prèvia requerida: E.H. Gombrich, capítols 3-5 de *La historia del arte*.
5. 06/10/09. Art, filosofia, diàlegs i monòlegs. Lectura prèvia recomanada: un diàleg de Plató, preferentment *Hippias Major*.
6. 08/10/09. La necessitat del símbol. Del paradigma teològic al laic. Lectura prèvia requerida: E.H. Gombrich, capítols 6-10 de *La historia del arte*.
7. 13/10/09. La reivindicació de l'experiència com a lloc gnoseològic fonamental. El privilegi del particular. Lectura prèvia requerida: E.H. Gombrich, capítols 11-12 de *La historia del arte*.
8. 15/10/09. Art, ciència i il·lusió. Lectura prèvia requerida: E.H. Gombrich, capítols 13-19; de *La historia del arte*.
9. 20/10/09. Art, filosofia, gènere, erotisme, provocació.
10. 22/10/09. El naixement del subjecte modern: Autorretrat i paisatge.: E.H. Gombrich, capítol 20 de *La historia del arte*.
11. 27/10/09. Les obres perden el lloc. Imprempta, grabat, caballet: les primeres democratitzacions de la cultura.
12. 29/10/09. La tensió entre commemoració i memòria. Lectura prèvia requerida: E.H. Gombrich, capítols 21-22 de *La historia del arte*.
13. 03/11/09. Art i revolució. Lectura prèvia requerida: E.H. Gombrich, capítols 23-25 de *La historia del arte*.
14. 05/11/09. L'art, entre la creació i l'ofici. L'aprenentatge i les variacions; la cultura visual. Lectura prèvia requerida: E.H. Gombrich, capítol 26 de *La historia del arte*.
15. 10/11/09. Modernitat i *primitivisme*. La història de l'art i de la filosofia com a narratives occidentals. Lectura prèvia requerida: E.H. Gombrich, capítols 27-28 de *La historia del arte*.
16. 12/11/09. Pensar artísticament en temps d'incertesa. Les Guerres Mundials i la Guerra Civil.
17. 17/11/09. La *Vanguardia* i la *Utopia*: fracassos de la radicalització de l'art com a *disturbi* del pensament.
18. 19/11/09. Art i llenguatge.
19. 24/11/09. L'existencialisme i l'art.
20. 26/11/09. Art i cultura de masses.
21. 01/12/09. Quan l'art es fa filosofia.
22. 03/12/09. L'obsessió per la memòria. L'arxiu. Hem oblidat el futur?.
23. 10/12/09. La recepció contemporània de l'art i la institució Museu. Els humanistes som responsables del nostre temps. Gestió del patrimoni, gestió de la cultura, mediació i pluralisme.
24. 15/12/09. Taller d'escriptura / La dansa com a lloc del pensament
25. 17/12/09. Taller d'escriptura
26. 22/12/09. Taller d'escriptura

A partir del capítol 16, com a Lectures prèvies requerides, l'alumne haurà de triar cinc capítols de Hal Foster, Rosalind Krauss, Yves-Alain Bois, Benjamin Buchloch, *Arte desde 1900*.

La professora té com a mètode de treball habitual fer algunes sessions als museus i centres d'art. Atès l'elevat nombre d'estudiants d'aquesta assignatura i que als museus només poden entrar grups de 20 alumnes, això no és, en aquesta ocasió, possible. Tanmateix, es considera imprescindible un "contacte directe" de l'alumne amb l'art. Aquest és el motiu pel qual, en algunes de les sessions, una part estarà destinada a la presentació de l'obra d'un artista contemporani duta a terme pel mateix artista, i la posterior discussió amb els estudiants. Els artistes són, tots ells/elles, alumnes o professors del màster *Pensar l'art d'avui*.



7.- Metodologia docent i activitats formatives

La metodologia docent té quatre itineraris.

1. Classe teòrica. El programa està configurat segons un calendari. Cada dia la professora presentarà un tema que els alumnes hauran preparat amb unes (curtes) lectures prèvies. La sessió funcionarà a partir de una presentació electrònica amb conceptes i imatges i inclourà la discussió dels alumnes.
2. Tallers d'escriptura, en grups petits. Tres sessions d'hora i mitja (dividint el grup excessiu d'alumnes, a cada alumne li tocarà un taller) on es corregiran col·lectivament els primers escrits que lliurin els alumnes. Aquests seran *conditio sine qua non* per a l'avaluació, però no tindran nota avaluatòria, només orientativa.
3. Tutories individualitzades o en grups petits, fetes per la professora i per l'equip docent a les hores d'atenció.
4. Elaboració d'itineraris personalitzats pel treball autònom de l'alumne, i tallers d'escriptura en grups petits. Procurarem que això sigui possible –malgrat l'excessiu nombre d'estudiants– gràcies a l'equip docent.

TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	HORES	RESULTATS D'APRENTATGE
-------------------	-----------	-------	------------------------

Dirigides

Classes teòriques	34,5	L'alumne entén els conceptes clau descrits i sap situar-los en el seu context.
Tallers d'escriptura	4'5	L'alumne pot comunicar per escrit aquests coneixements.

Supervisades

Tutories	20	L'alumne entén i fa seu els objectius d'aprenentatge de l'assignatura
Tallers d'escriptura en grups petits	16	L'alumne pot comunicar per escrit els coneixements de la carrera i pot desenvolupar tasques en equip

Autònomes

Lectura de bibliografia recomanada	45	L'alumne amplia els coneixements que s'ofereixen a l'assignatura
------------------------------------	----	--



Visita a institucions artístiques	16	L'alumne pot aplicar els seus coneixements a contextos específics, pensant també en el seu futur professional
Escriptura	14	L'alumne és capaç de comunicar per escrit aquest procés de contextualització.

8.- Avaluació

(Indicar el tipus d'evidències d'aprenentatge que l'estudiant haurà de lliurar, el seu pes en la qualificació final, els criteris d'avaluació, la definició de "no presentat", el procediment de revisió de les proves, el tractament d'eventuals casos particulars, etc.)

L'alumne haurà de presentar dos escrits de tres pàgines en les dates apuntades més avall. Per a ser avaluat, és imprescindible la presentació d'aquests dos escrits en les dates requerides. El primer tindrà només una nota orientativa i serà corregit als "Tallers d'escriptura" del mes de desembre, on es donaran també les indicacions pertinents, a partir d'aquest primer escrit, per a realitzar el segon, que serà el que obtindrà la nota definitiva. Les dues notes, doncs, no faran mitja, sinó que es posarà la nota del darrer lliurament. Les raons d'aquest sistema d'avaluació són que la nota final s'obtingui només després d'un procés d'aprenentatge i de correcció.

Els dos escrits relacionaran una obra d'art amb els problemes filosòfics treballats fins al moment. La professora proposarà l'obra en qüestió una setmana abans de la data de lliurament, tant a l'aula com a la pàgina web del Seminari d'Estètica (web.mac.com/gerardvilar). Els exercicis s'hauran de lliurar electrònicament a l'adreça [<filosofiadelart@gmail.com>](mailto:filosofiadelart@gmail.com) en el període d'una setmana. Les dates es disposen més avall.

Els criteris d'avaluació seran:

1. La selecció correcta dels temes a tractar a l'hora de plantejar els problemes filosòfics a partir d'una obra d'art;
2. La claredat argumentativa;
3. La utilització adient del vocabulari vinculat a l'assignatura;
4. La manifestació de la comprensió dels continguts proposats a les classes teòriques;
5. La manifestació de la comprensió dels continguts de les lectures obligatòries;
6. La correcció de l'estil d'escriptura

Respecte al criteri 4, es puntualitza que l'assistència a classe no serà considerada un requisit imprescindible per a l'avaluació positiva. Tanmateix, sí que ho serà l'assoliment dels coneixements que s'oferiran en cadascuna de les sessions teòriques. Aquestes són concebudes com un espai i un temps de formació a partir d'unes lectures prèvies, d'una proposta teòrica de la professora i de la discussió del grup.

ACTIVITATS D'AVALUACIÓ

HORES

RESULTATS D'APRENTATGE



Primer escrit

Proposta: 01/12/09, a classe i a la web del Seminari d'Estètica
<web.mac.com/gerardvilar>

Lliurament: 10/12/09, a l'adreça electrònica
<filosofiadeltart@gmail.com>

7

Coneixement de les dificultats de l'elaboració d'un escrit filosòfic sobre una obra d'art. Primeres aplicacions metodològiques. Aquest escrit serà corregit als tallers d'escriptura del mes de desembre. El lliurament d'aquest escrit és imprescindible per a l'avaluació, però la nota serà només orientativa per a l'alumne

<p>Segon escrit Proposta: 22/12/09 a classe i a la web del Seminari d'Estètica <web.mac.com/gerardvilar> Lliurament: 14/01/10, a l'adreça electrònica <filosofiadeltart@gmail.com></p>	<p>7</p>	<p>Elaboració d'un text de filosofia de l'art que mostrarà els coneixements assolits en aquesta disciplina, així com els progressos fets respecte a l'argumentació correcta i a l'estil d'escriptura</p>

9- Bibliografia i enllaços web

1. Lectures obligatòries:

- E. H. Gombrich, *La historia del arte (The Story of Art)*. Madrid, Phaidon, 2008 (1971)
- Hal Foster, Rosalind Krauss, Yves-Alain Bois, Benjamin Buchloch, *Arte desde 1900 (Art Since 1900)*. Barcelona, Akal, 2009.

2. Bibliografia secundària

- V. Bozal (ed.), *Historia de las ideas estéticas y las teorías artísticas contemporáneas*, 2 vols.. Madrid, Visor, 2000
- N. Carroll, *Philosophy of Art*. Routledge, 1999.
- D. Casacuberta, **Nueve escollos para entender la cultura digital**
Enrahonar: Quaderns de filosofia, ISSN 0211-402X, **Nº 32-33, 2001**, pags. 235-244

- S. Davis, *The Philosophy of Art*. Blackwell, 2006.
- B. Gaut/D. Lopes (eds.), *The Routledge Companion to Aesthetics*. Second Edition, Routledge, 2005.
- J. Jaques, "El sentido estético", *Disturbis* 3, www.disturbis.net, 2008.
- M. Kelly (ed.), *Oxford Encyclopedia of Aesthetics*, 1998.
- M. Kieran (ed.), *Contemporary Debates in Aesthetics and Philosophy of Art*. Blackwell, 2006.
- J. Minguet, *El Manifest Groc. Dalí, Gasch, Montanyà i l'antiart*, Barcelona, Galaxia Gutenberg/Círculo de Lectores, 2004.
(Versión català/English.)
- P. Lamarque and H. Olsen (eds.), *Aesthetics and the Philosophy of Art. The Analytic Tradition. An Anthology*. Oxford, Blackwell, 2004.
- M. Jimenez, *¿Qué es la estética?*, Barcelona, Idea Books, 1999
- J. Levinson, *Oxford Handbook of Aesthetics*, 2003
- Tatarkiewicz, *Historia de seis ideas*, Barcelona, Taurus.
- J.M. Valverde, *Breve historia y antología de la estética*, Barcelona, Ariel.
- G. Vilar, *Las razones del arte*. Madrid, Antonio Machado, 2005.

3. Lectures recomanades

- J. Joyce, *Retrato del artista adolescente*. Madrid, Alianza editorial, 2003
- M. Shelley, *Frankenstein*. Madrid, Alianza Editorial, 2003
- P. Valéry, *Eupalinos o el arquitecto*. Madrid, Antonio Machado, 2001.
- V. Van Gogh, *Cartas a Théo*. Barcelona, Paidós, 2004
- A. Warhol, *Mi filosofía de la A a la B y de la B a la A*. Barcelona, Tusquets Editores, 1998
- P. Weiss, *La estética de la resistencia*. Hondarribia, Las otras voces, 2003
- O. Wilde, *El retrato de Dorian Grey*. Homo Legens, 2008

4. Pàgines web

- <web.mac.com/gerardvilar>
- <www.disturbis.net>
- <http://www.ioanminquet.net>



<http://annamariaquasch.net>

www.martiperan.net

<http://marceloexposito.net>

www.museupicasso.bcn.es

<http://fundaciomiro-bcn.org>

<http://www.macba.cat>

www.fundaciotapies.org

www.museoreinasofia.es

www.museodelprado.es

www.tate.org.uk/modern

www.centrepompidou.fr

www.palaisdetokyo.com

www.moma.org

Per a consultar altres enllaços vinculats a l'art contemporani, consultar

<http://web.mac.com/gerardvilar/Postgraus/Enlaces.htm>



10.- Programació de l'assignatura

(la programació de la assignatura explicitarà les activitats formatives i els lliuraments, segons les taules següents. En aquest requadre el professor pot introduir un text explicatiu de la programació de l'assignatura o, si cal, fer referència a un document extern que haurà d'estar al campus virtual de l'assignatura)

ACTIVITATS D'APRENTATGE

DATA/ES	ACTIVITAT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRENTATGE

LLIURAMENTS

DATA/ES	LLIURAMENT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRENTATGE